

บทที่ 4

ประวัติและการดำเนินงานกิจการของ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด(มหาชน)

บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด(มหาชน) ได้เริ่มต้นดำเนินกิจการปิโตรเลียม เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2528 โดยดำเนินกิจการในด้านการจำหน่ายน้ำมันสำเร็จรูป การบริหารกิจการโรงกลั่นน้ำมันขนาด 120,000 บาเรลต่อวัน และการจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภค และบริโภคให้กับประชาชนทั่วไป โดยผ่านสถานีบริการน้ำมันบางจากและสถานีบริการของผู้แทนจำหน่ายทั่วประเทศจำนวน 1,113 สถานีบริการ โดยบริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด(มหาชน) ถือว่าเป็นกิจการน้ำมันของคนไทยและได้เลือกวิถีการดำเนินธุรกิจที่มุ่งอู่ชุมชนและเชื่อมโยงองค์กร ชุมชน คนไทยให้เป็นเครือข่ายที่ต่อถึงกัน เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มคนรอบข้างไปพร้อมๆ กับการขยายรากฐานของกิจการบริษัทให้เติบโตอย่างมั่นคง การสนับสนุนให้ชุมชนร่วมค้าขายในรูปแบบสถานีบริการน้ำมัน รถขนส่งน้ำมัน โดยสนับสนุนในด้านการบริหารจัดการแหล่งเงินทุนการสนับสนุนให้ชุมชนที่มีความพร้อมเข้าบริหารสถานีบริการน้ำมัน การขยายและสร้างช่องทางการตลาดใหม่ๆ ให้ผลผลิตจากชุมชน ทั้งนำมาจำหน่ายที่ร้านสะดวกซื้อ เปิดหุ้มสินค้าชุมชนในสถานีบริการน้ำมัน หรือเลือกสรรผลผลิตทางการเกษตรแปรรูปมาเป็นของสมนาคุณผู้ใช้น้ำมันบางจาก การริเริ่มโครงการบัตรบางจากเชื่อมโยงไทยเพื่อแบ่งเบาภาระในชีวิตประจำวันของคนไทยและช่วยอุดหนุนกิจการของคนไทยด้วยกันเอง ทั้งหมดนี้คืออุปสรรคของวิถีการดำเนินธุรกิจของบางจากฯ ที่มุ่งอู่ชุมชน ช่วยเหลือ เชื่อมโยงกันและกัน เพื่อให้คนไทยยืนอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 และแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

โครงสร้างการถือหุ้นและการจัดการ

รายชื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 10 รายแรก

รายชื่อผู้ถือหุ้นใหญ่ 10 รายแรก	ล้านหุ้น	ร้อยละ
1.กระทรวงการคลัง ^{1/}	249.90	47.87
2.การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ^{1/}	126.81	24.30
3.ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน) ^{1/}	40.93	7.83
4.HSBC (SINGAPORE) NOMINEES PTE LTD	7.75	1.48
5.CHASE NOMINEES LIMITED	4.71	0.90
6.DEUTSCHE BORSE CLEARING AG	1.31	0.25
7.MORGAN STANLEY & CO INTERNATIONAL LIMITED	1.20	0.23
8.สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	1.00	0.19
9.AMERICAN INTERNATIONAL ASSURANCE COMPANY LIMITED-CORE 1	0.80	0.15
10.นายกรวิทย์ สุพุทธิพงศ์	0.73	0.14

หมายเหตุ : 1/ ตั้งแต่ปี 2537 จนถึงสิ้นปี 2543 บริษัทฯ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้ถือหุ้น และสัดส่วนผู้ถือหุ้นใหญ่ 3 อันดับแรก ซึ่งมีหุ้นรวมกันร้อยละ 80

การจัดการ

(1) โครงสร้างการจัดการ

บริษัทมีโครงสร้างคณะกรรมการทั้งหมด 2 ชุด คือ

- 1.คณะกรรมการบริษัท
- 2.คณะกรรมการตรวจสอบ
คณะกรรมการบริษัท

ตามข้อบังคับของบริษัทฯได้ระบุว่าในการดำเนินกิจการ กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์และข้อบังคับของบริษัทฯ ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัทฯและมอบหมายให้ผู้บริหารปฏิบัติงานแทนตามอำนาจอนุมัติ เช่น กรรมการผู้จัดการใหญ่มีอำนาจจัดสรรและสั่งจ่ายงบประมาณประ

จำปี การจ่ายเงินเพื่อกิจการของบริษัทฯ ตามสัญญาหรือข้อผูกพันใดๆ ซึ่งได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ มีอำนาจหน้าที่บริหารงานบุคคล การจัดหาและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เป็นต้น

คณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบมีขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบต่องานบริษัทฯ และรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท ดังต่อไปนี้

1. ดูแลรายงานทางการเงินให้ตรงต่อความเป็นจริง ครบถ้วนเพียงพอ และเชื่อถือได้
2. ดูแลให้มีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
3. พิจารณา คัดเลือก และเสนอแต่งตั้งผู้สอบบัญชีของบริษัทฯ
4. ดูแลให้บริษัทฯ ปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
5. ดูแลไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์
6. จัดทำรายงานการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัทฯ ซึ่งรายงานดังกล่าวต้องลงนามโดยประธานคณะกรรมการตรวจสอบ
7. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ลักษณะการประกอบธุรกิจ

โครงสร้างรายได้

ปี 2543 บริษัทฯ มีรายได้ 52,330 ล้านบาท เมื่อรวมรายได้ของบริษัทฯ รวม 2 แห่ง ที่บริษัทฯ ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 20 รวมเป็น 54,006 ล้านบาท รายได้ของบริษัทฯ และบริษัทฯ รวมในปี 2541 - 2543 จำแนกได้ดังนี้

ผลิตภัณฑ์/ บริการ	ดำเนินการโดย	การถือหุ้น ของ บริษัทฯ (ร้อยละ)	ปี 2543		ปี 2542		ปี 2541	
			รายได้ (ล้าน บาท)	ร้อยละ	รายได้ (ล้าน บาท)	ร้อยละ	รายได้ (ล้าน บาท)	ร้อยละ
น้ำมัน	บางจากฯ	-	52,330	96.6	38,780	96.4	35,067	96.9
น้ำมันสินค้า	บางจากกรีนเนท	49.0	1,568	3.0	1,373	3.4	1,055	2.9
อุปโภคบริโภค								
บริการขนส่ง	บางจากกรีนไลน์	49.0	78	0.1	66	0.2	56	0.2
รวมทุกบริษัท			54,006	100	40,219	100	36,178	100

การดำเนินธุรกิจ

การจำหน่าย/บริการ

- ในขณะที่ความต้องการใช้น้ำมันโดยรวมของประเทศลดลงร้อยละ 3.7 บางจากฯ ได้เร่งขยายการจำหน่ายในตลาดขายปลีก ตลาดอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น โดยมีปริมาณการจำหน่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.1 จากปี 2542
- ขยายฐานการจำหน่ายน้ำมันไปยังประเทศแถบอินโดจีน ได้แก่ เวียดนาม กัมพูชา เพื่อรองรับภาวะน้ำมันในประเทศเกินความต้องการ
- ดำเนินการปรับปรุงภาพลักษณ์สถานีบริการน้ำมันและร้านสะดวกซื้อ เพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการลูกค้าในทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีการปรับเปลี่ยนร้านสะดวกซื้อให้เป็นรูปแบบใหม่ในชื่อร้าน “ใบจาก” ซึ่งจะเริ่มให้บริการได้ในต้นปี 2544

การผลิต

- ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มอก.18001(OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY MANAGEMENT SYSTEM STANDARDS) จากสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอเป็นโรงงานน้ำมันแห่งแรกในประเทศไทย
- ร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ริเริ่มโครงการผลิตและจำหน่ายแก๊สโซฮอล์ที่สถานีบริการน้ำมันบางจากฯ เพื่อช่วยยกระดับราคาผลผลิตการเกษตรและช่วยให้ประเทศพึ่งพาตนเองด้านพลังงานได้ส่วนหนึ่ง
- ปรับเปลี่ยนกระบวนการกลั่นเพื่อให้หน่วยกลั่นผลิตน้ำมันดีเซลได้มากขึ้น โดยลงทุนเพิ่มเพียงเล็กน้อยแต่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์มากกว่าปีละ 200 ล้านบาท กลุ่มชูและเชื่อมโยงสังคมไทย
- ผลจากการทำงานเชื่อมโยงกับกลุ่มชนต่างๆ ตลอดช่วงปีที่ผ่านมา ทำให้ยอดจำหน่ายน้ำมันของบริษัทประสบความสำเร็จด้วยดี โดยกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ความสนใจจองซื้อหุ้นกู้ของบางจากฯ ที่ออกจำหน่ายตลอดปี 2543 เป็นมูลค่า 6,095 จากยอดหุ้นกู้ที่ออกจำหน่ายทั้งหมด 12,315 ล้านบาท

- จัดทำโครงการ “บัตรบางจาก” เชื่อมโยงไทยมอบส่วนลดสะสมแก่สมาชิกที่เติมน้ำมัน และใช้ผลิตภัณฑ์บางจากรวมทั้งแสดงบัตรเพื่อรับส่วนลดจากร้านค้าทั่วประเทศมากกว่า 500 แห่ง เป็นการเชื่อมโยงให้คนไทยได้ถือกุญแจและสนับสนุนกิจการของคนไทยด้วยกันเอง โครงการนี้ไทยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ต้นปี 2543 ขณะนี้ได้ขยายความร่วมมือจากกลุ่มสหกรณ์ออกมาร์ทพีย์ ไปยังสหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์อื่น ๆ รวมทั้งสถาบันต่างๆ และบริษัทเอกชนมากกว่า 400 องค์กร มีสมาชิกบัตรกว่า 500,000 ราย
- ริเริ่มโครงการ “ซุ้มสินค้าชุมชน” ภายในสถานีบริการน้ำมันบางจากเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับผู้ผลิตในชุมชนชนบท โดยเบื้องต้นได้เปิด 20 แห่งทั่วประเทศ
- สนับสนุนผลผลิตแปรรูปทางเกษตรจากชุมชนต่อเนื่องโดยเลือกสรรมาเป็นของสมนาคุณลูกค้าที่สถานีบริการน้ำมัน เช่น สับปะรดกวนจากกลุ่มสตรีบ้านหนองกลางดง จ.ประจวบคีรีขันธ์ กลัวย่น้ำว่าอบกรอบจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจ.อ่างทอง และจ.ฉะเชิงเทรา ฯลฯ
- ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) หรือ พอช.ดำเนินการในเรื่องศูนย์ธุรกิจชุมชน, การสนับสนุนให้สหกรณ์แท็กซี่กรุงเทพฯ เข้าบริหารสถานีบริการน้ำมันบางจาก
- จัดโครงการเติมน้ำมันปันน้ำใจ เพื่อช่วยเหลือเด็กยากไร้ที่ประสบเคราะห์ิโดยนำเงินที่ได้จากการเติมน้ำมันของลูกค้าลิตรละ 1 สตางค์ มอบให้มูลนิธิ/องค์กรช่วยเหลือเด็กรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 2,721,000 บาท
- ใช้สถานที่โรงกลั่นและเปิดให้อาสาสมัครพนักงานของบริษัทฯ จัดกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนต่อเนื่อง เช่นกิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวาดภาพกำแพงโรงกลั่น การสอนพิเศษให้กับนักเรียนชุมชนรอบโรงกลั่นการสอนพิเศษให้กับพนักงานบริการที่เรียนต่อในระบบการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

การพัฒนาต่อเนื่องในทุกด้าน

ตลาดและบริการ

- สถานีบริการน้ำมันบางจากในภาพลักษณ์ใหม่

บริษัทฯ ได้พัฒนาภาพลักษณ์สถานีบริการน้ำมันบางจากให้ทันสมัย สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้บริโภคมากขึ้น แต่ยังคงเอกลักษณ์ของสถานีบริการบางจากไว้ คือลักษณะความเป็นไทย ความเป็นธรรมชาติ การเชื่อมโยงธุรกิจชุมชน ขณะเดียวกันยังคงความทันสมัย โดยได้ปรับปรุงรูปแบบของอาคารให้สะอาด โปร่งตา สะดวกในการใช้บริการ รวมทั้งได้จัดสวนหย่อมและสนามเด็กเล่นไว้โดยรอบเพื่อให้บรรยากาศร่มรื่น เป็นจุดพักผ่อนได้ ขณะนี้บริษัทฯ ได้พัฒนารูปแบบสถานีบริการใหม่เป็นโครงการนำร่อง 4 สาขา และจะขยายไปสู่สาขาอื่นๆ ที่เหมาะสมอีกหลายแห่งในปี 2544

- ร้านสะดวกซื้อ “ไปจาก”

บางจากฯ ได้พัฒนาร้านสะดวกซื้อให้มีรูปแบบใหม่ และมีสีสันสดใส โดยใช้ชื่อร้าน “ไปจาก” ซึ่งสอดคล้องกับสถานีบริการน้ำมันบางจากที่ปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ใหม่ และให้บรรยากาศคงความเป็นไทย นั่นคือ บางจากฯ เป็นของคนไทยสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชน ดูแลสิ่งแวดล้อม สัญลักษณ์ของร้าน คือ “ดวงตะวันขึ้นเหนือป่าจาก” แสดงถึงการยินดีต้อนรับ ยิ้มแย้มแจ่มใสและอบอุ่น นอกจากนี้ยังได้พัฒนาให้มีสินค้า บริการครบครัน อาทิ เครื่องอุปโภค บริโภค ร้านวิดีโอ/เทปเพลง ร้านซักแห้ง ไปรษณีย์ บริการจุดชำระเงิน(PAY POINT) บริการอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ผลิตโดยชุมชน

นอกจากการพัฒนาสถานีบริการและร้านสะดวกซื้อแล้ว บริษัทฯ ยังคงให้ความสำคัญกับการให้บริการ โดยพนักงานหน้าลาน และพนักงานประจำร้านสะดวกซื้อ พร้อมทั้งจะให้บริการลูกค้าด้วยความอบอุ่น ยิ้มแย้มแจ่มใส และอำนวยความสะดวกได้รวดเร็วทันใจ สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าด้วย

- การบริหารการตลาดและตัวแทนจำหน่าย

บริษัทฯ มีแนวทางหลักในการบริหารการตลาด ตัวแทนจำหน่ายต่อเนื่องจากปีก่อนๆ โดยมีแนวทางสำคัญคือ

จัดสัมมนาตัวแทนจำหน่ายทั่วประเทศ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับตัวแทนจำหน่าย และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การเพิ่มรายได้จากธุรกิจเสริม ตลอดจนจัดกลุ่มศึกษาดูงานจากตัวแทนจำหน่ายที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยัง

จัดให้มีการอบรมความรู้ แนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากธนาคาร ประเทศไทยเป็นอย่างดี

โครงการปรับปรุงภาพลักษณ์ ขอความร่วมมือจากตัวแทนจำหน่ายให้ช่วยพัฒนา HARDWARE (อุปกรณ์, วัสดุต่างๆ) และ SOFTWARE (การบริการ, เครื่องแต่งกาย) ภายในสถานีบริการน้ำมันบางจากให้ได้มาตรฐาน โดยเน้นพื้นที่ในเขตกรุงเทพฯ ปริมาณพล บนถนนทางหลวงสายหลักและหัวเมืองใหญ่ นอกจากนี้ บริษัทฯยังได้ริเริ่มติดตั้งกล่องรับความคิดเห็นที่สถานีบริการน้ำมันในกรุงเทพฯ และปริมาณพล อันจะนำมาซึ่งการปรับปรุงการบริการต่างๆ ที่ดีขึ้น

โครงการประกวดปั้มบางจาก สะอาด-ยิ้ม จัดต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อลูกค้าในการให้บริการที่เหนือกว่าความคาดหวัง และสร้างความนิยมในเครือข่ายตราบางจากมากขึ้น

การส่งเสริมการตลาด เน้นให้ตัวแทนจำหน่ายในแต่ละท้องถิ่น พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการตลาดในพื้นที่ตนเองเพื่อสร้างลูกค้าประจำให้มากขึ้น เช่น สมมนาคุณลูกค้าด้วยผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลไม้ในภาคเหนือ, โครงการพัฒนาช่างเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องมืออาชีพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, โครงการบัตรเครดิตในกรุงเทพฯ และปริมาณพล โครงการทดลองชิมสินค้าชุมชน และร้านอาหารครัวบางจากในภาคกลาง

ทุกโครงการที่ได้กล่าวถึง บริษัทฯได้รับความร่วมมืออย่างดีจากตัวแทนจำหน่าย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความแข็งแกร่งให้กับเครือข่ายสถานีบริการน้ำมันบางจาก

การผลิต

- การดูแลสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของโรงกลั่น

โรงกลั่นบางจากมีระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14001 ที่ได้รับการรับรองตั้งแต่ปี 2540 เป็นโรงกลั่น แห่งแรก ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้รับการรับรองภายใต้ขอบเขตของ PETROLEUM REFINING และยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยมุ่งเน้นดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโรงกลั่นให้อยู่ในมาตรฐานของกฎหมายและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และได้ผ่านการทดสอบเพื่อต่ออายุใบรับรองแล้ว เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2543

ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โรงกลั่นบางจากได้เข้าร่วมโครงการนำร่องของสภาอุตสาหกรรม เพื่อนำระบบการจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยตามมาตรฐาน มอก. 18001 มาใช้ และได้รับการรับรองมาตรฐาน มอก.18001 จากสถาบันไอเอสไอ ; สรอ. (MASCI) เมื่อเดือน กันยายน 2543 เป็นโรงกลั่นน้ำมันแห่งแรกของประเทศไทย และเป็นหนึ่งในสิบรายแรกของบริษัท/หน่วยงานในประเทศไทยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานนี้

- โครงการผลิตและจำหน่ายแก๊สโซฮอล์ พลังงานเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

บางจากฯ ได้ร่วมกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ริเริ่มโครงการผลิตและจำหน่ายแก๊สโซฮอล์ โดยวท. ผลิตเอทานอลไร้น้ำร้อยละ 99.5 จากมันสำปะหลัง ส่งให้ บางจากฯ นำมาผสมกับเบนซินไร้สารตะกั่วในอัตราส่วน 10 : 90 เอทานอลจะทำหน้าที่เพิ่มค่าออกเทนสาร MTBE ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีคุณสมบัติเทียบเท่าน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วออกเทน 95 แต่บริษัทฯ จำหน่ายให้ประชาชนในราคาต่ำกว่าลิตรละ 1 บาท ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้อย่างทั่วถึง

โครงการผลิตและจำหน่ายแก๊สโซฮอล์ เป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองได้ในด้านเศรษฐกิจและพลังงาน เพราะเป็นการช่วยยกระดับผลผลิตทางการเกษตร และช่วยให้ประเทศพึ่งพาตนเองด้านพลังงานได้ส่วนหนึ่งซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศอย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นการเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงศึกษาทดลองน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดนี้มากกว่า 10 ปี

บางจากฯ ได้เริ่มจำหน่ายแก๊สโซฮอล์ให้ประชาชนทั่วไปตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2544 และกำลังเจรจากับองค์กรธุรกิจและชุมชนเกษตรกรต่างๆ ที่สนใจผลิตแอลกอฮอล์ไร้น้ำเพื่อนำมาผสมเป็นแก๊สโซฮอล์จำหน่ายในวงกว้างทั่วประเทศ

การเชื่อมโยงชุมชนและกิจการของคนไทย

ปั๊มน้ำมันบางจาก

โครงการปั๊มน้ำมันบางจาก เริ่มเมื่อต้นปี 2534 ด้วยแนวความคิดที่ต้องการช่วยให้เกษตรกรชนบทได้ใช้น้ำมันคุณภาพดีราคายุติธรรม ดำเนินการโดยตัวแทนของชุมชนเอง เพื่อสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอันสอดคล้องกับแนวทางการสร้างเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ในระยะแรกปั๊มน้ำมันบางจาก เป็นปั๊มนขนาดเล็ก จำหน่ายเฉพาะน้ำมันดีเซล ต่อมาชุมชนบางแห่งที่เข้มแข็งได้พัฒนาสู่การดำเนินการสถานีบริการน้ำมันขนาดมาตรฐานเต็มรูปแบบ จำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำมันครบทุกชนิด จนถึงขณะนี้มีปั๊มน้ำมันขนาดมาตรฐานรวม 35 แห่ง และมีปั๊มน้ำมันที่จำหน่ายทั้งเบนซินและดีเซลรวม 78 แห่ง จากจำนวนปั๊มน้ำมันที่มีทั้งหมด 500 แห่งทั่วประเทศ

ปัจจุบันเครือข่ายปั๊มน้ำมันบางจากยังเป็นประโยชน์แก่สมาชิกเกษตรกรมากกว่า 1 ล้านครัวเรือน มียอดจำหน่ายน้ำมันปีละมากกว่า 3,300 ล้านบาท เกษตรกรได้เรียนรู้ทักษะการค้าขาย และพัฒนาไปสู่กิจการอื่นๆ เช่น ร้านค้า รถขนส่งน้ำมัน และอาชีพเสริมต่างๆ เช่น การเกษตร

ปลอดสารพิษ ปลอดภัย ฯลฯ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกัน บางจากฯ สามารถขยายตลาดค้าปลีกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปี 2543 เศรษฐกิจของประเทศยังอยู่ในภาวะฟื้นตัวความต้องการใช้น้ำมันในภาคเกษตรกรรมยังคงอยู่ในระดับเท่ากับ ปี 2542 แต่โครงการบีเอ็มชุมชนบางจาก ยังคงเติบโตต่อเนื่อง โดยมีปริมาณการจำหน่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 17 ในปีนี้บริษัทฯ ยังขยายการเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชนเมือง โดยได้ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง การเคหะแห่งชาติ ที่ปัจจุบันเป็นสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) รูปแบบแรกของการทำงานร่วมกันดังกล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนเมือง นำโดยสหกรณ์แท็กซี่เข้าบริหารสถานีบริการน้ำมันบางจาก นอกจากนี้บริษัทฯ ได้เข้าเริ่มเจรจากับเครือข่ายองค์กรชุมชนประเภทต่างๆ เช่น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของกรมการพัฒนาชุมชน กลุ่มเครดิตยูเนี่ยน และองค์กรการบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ทั้งนี้มีเป้าหมายที่จะทำธุรกิจร่วมกัน และช่วยเปิดช่องทางทำธุรกิจให้กับชุมชนในเครือข่ายต่างๆ เหล่านี้

- โครงการ “บัตรบางจาก” เชื่อมโยงไทย

ในต้นปี 2543 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกผันผวนมากและมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบให้ราคาน้ำมันสำเร็จรูปในประเทศปรับตัวสูงขึ้นด้วย ดังนั้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้ได้ใช้น้ำมันราคาพิเศษและช่วยลดค่าครองชีพในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ประกอบกับบริษัทบางจากฯ เป็นบริษัทคนไทย ที่ผลิตและจำหน่าย “น้ำมันบางจาก” จึงนำที่จะเชื่อมโยงให้คนไทยได้ถือกุญแจและสนับสนุนกิจการของคนไทยด้วยกันเอง

จากภาวะดังกล่าว บริษัท บางจากฯ และชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด จึงร่วมกันจัดทำ โครงการ “ส่วนลดน้ำมันบางจากเพื่อสมาชิกสหกรณ์” ขึ้น และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโครงการ “บัตรบางจาก” เชื่อมโยงไทย และได้ขยายความร่วมมือไปยังสหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์อื่นๆ รวมทั้งสถาบันต่างๆ และบริษัทเอกชนกว่า 400 องค์กร รวมสมาชิกกว่า 500,000 ราย

“บัตรบางจาก” เชื่อมโยงไทย ได้มอบส่วนลดสะสมแก่สมาชิกที่เติมน้ำมันบางจาก 10 สตางค์ต่อลิตร และน้ำมันเครื่องร้อยละ 10 นอกจากนี้สมาชิกยังใช้ “บัตรบางจาก” รับส่วนลดตั้งแต่ร้อยละ 5-50 จากร้านค้าทั่วประเทศมากกว่า 500 แห่ง นอกจากนั้นส่วนลดสะสมที่สมาชิกได้รับสามารถบริจาคให้แก่มูลนิธิหรือองค์กรสาธารณกุศลต่างๆ ได้โดยผ่านทางบริษัท บางจากฯ เพื่อร่วมกันเกื้อกูลสังคมไทยอีกทางหนึ่ง

ขณะนี้โครงการ “บัตรบางจาก” เชื่อมโยงไทย ได้ขยายพื้นที่บริการไปสู่ภูมิภาคคือ จังหวัดเชียงใหม่ และได้ขยายโครงการไปสู่ประชาชนผู้ใช้น้ำมันทั่วไป โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิก “บัตรบางจาก” ได้ที่สถานีบริการน้ำมันบางจาก ร้านเลมอนกรีน และร้านไบจาก ในเขต กรุงเทพฯและปริมณฑล

โครงการ “บัตรบางจาก” เชื่อมโยงไทย เป็นการขยายเครือข่ายสมาชิก เชื่อมโยงกิจการร้านค้าคนไทย ผู้บริโภคไทยและเครือข่ายชุมชนไทย ซึ่งนอกจากจะเอื้อประโยชน์ให้คนไทยด้วยกันเองแล้ว ยังจะช่วยขยายฐานลูกค้าบางจาก และสร้างรากฐานที่แข็งแรงให้กับกิจการอีกด้วย

- **เวทีประชาคมเพื่อธุรกิจชุมชน**

นอกจากการเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชนในระดับทวิภาคีตามที่กล่าวข้างต้น บริษัทฯ ได้ริเริ่มการเชื่อมโยงในระดับพหุภาคี โดยได้จัดการประชุมเวทีประชาคมเพื่อธุรกิจชุมชนทั้งในสวนกลางและระดับจังหวัด ในระดับจังหวัดได้จัดขึ้นรวม 3 ครั้งที่จังหวัดกาญจนบุรี เชียงใหม่ และ นครราชสีมา แนวความคิดในการจัดเวทีนี้ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรชุมชนต่างๆ เข้าด้วยกัน และเชื่อมโยงกับกลุ่มชุมชนชั้นกลาง เช่น กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ชมรมรัฐวิสาหกิจเพื่อชุมชน และ หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังเน้นการทำงานประสานกับหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมการพัฒนาชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จึงถือเป็นก้าวใหม่ในการประสานความร่วมมืออีกด้านหนึ่ง

- **สนับสนุนผลผลิตและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากชุมชน**

บางจากฯ ยังคงสนับสนุนให้องค์กรสมาชิกชุมชนกว่า 200 แห่ง ได้ผลิตและส่งผลผลิต ภัณฑ์เกษตรแปรรูป และผลผลิตปลอดสารพิษ เข้ามาจำหน่ายที่ร้านสะดวกซื้อเลมอนกรีน ร้านสหกรณ์เลมอนฟาร์ม รวมทั้งเลือกสรรเป็นของสมนาคุณลูกค้าที่สถานีบริการน้ำมันบางจาก อย่างต่อเนื่อง

- **ซุ้มสินค้าชุมชน**

เพื่อเพิ่มช่องทางจำหน่ายให้กับผลผลิตจากชุมชน และเพิ่มรายได้ให้กับผู้ผลิตในชุมชนชนบท บริษัทฯ ได้จัดทำซุ้มสินค้าชุมชนภายในสถานีบริการน้ำมันบางจากให้ชุมชนนำผลผลิตมาจำหน่าย โดยเบื้องต้นได้เปิด 20 แห่ง ทั่วประเทศ

สถานที่ตั้งของบริษัท

- สำนักงานใหญ่โรงงานและศูนย์จำหน่ายน้ำมันบางจาก : 210 ถ.สุขุมวิท 64 เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260 โทรศัพท์ 331-0047 โทรสาร 398-5876
- สำนักงานธุรกิจภาคกลางและศูนย์จำหน่ายน้ำมันบางปะอิน : 99 หมู่ 9 (ถนนทางหลวงหมายเลข 3442) ต.บางกระสัน อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา 13000 โทรศัพท์ 331-0047 ทางไกล (035) 350-260 โทรสาร (035)350-290
- สำนักงานธุรกิจภาคเหนือ : ฮิลล์ไซด์พลาซ่าและคอนโดเทล ชั้น 3 50/81-83 ถ.ห้วยแก้ว ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300 โทรศัพท์ (053) 211-022 โทรสาร (053)210-040
- สำนักงานธุรกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : 499 ม. 3 บ้านกุดกว้าง ถ.มิตรภาพ ต.เมืองเก่า อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ (043) 261-789-92 โทรสาร (043) 261-750
- สำนักงานธุรกิจภาคใต้ : 140/17 ถ.สายพูนพิน-สุราษฎร์ธานี ต.มะขามเตี้ย อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000 โทรศัพท์ (077) 221-600-5 โทรสาร (077) 221-602, 912-025
- ศูนย์จำหน่ายน้ำมันสมุทรสาคร 100/149 ม.1 ต.ท่าจีน อ.เมือง จ.สมุทรสาคร 74000 โทรศัพท์ (034) 820-974 โทรสาร 820-978
- ศูนย์จำหน่ายน้ำมันสุราษฎร์ธานี 104/1 ถ.ปากน้ำ ต.บางกุ้ง อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84000 โทรศัพท์(077) 282-943 โทรสาร (077) 282-943